

Огляд листа Мінекономіки від 23.03.2023 щодо використання постачальниками послуг факторингу

Міністерство економіки України за результатами співпраці з Командою підтримки реформ, яка надає цільову технічну підтримку Міністерству в розробці та імплементації пріоритетних реформ, дослідило світовий досвід, який показує, що факторинг є типовим та ефективним рішенням доступу до фінансування обігового капіталу в межах здійснення торговельних операцій у країнах світу.

Міністерство економіки України як Уповноважений орган, який здійснює регулювання та реалізує державну політику у сфері закупівель, листом **№ 3323-04/12604-06 від 23.03.2023** проінформувало суб'єктів сфери публічних закупівель про можливість використання факторингу в публічних закупівлях.

Нагадаємо, що 19.10.2022 на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування, замовники, що зобов'язані здійснювати публічні закупівлі товарів, робіт і послуг відповідно до Закону, проводять закупівлі згідно з Законом України «Про публічні закупівлі» (далі — Закон) з урахуванням Особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом, на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 12.10.2022 № 1178 (із змінами) (далі — Особливості), які прийняті Урядом на виконання вимог Закону.

Щодо укладення договору про закупівлю із застосуванням факторингу Мінекономіки, зокрема, зазначає:

«...Згідно з частиною першою статті 41 Закону договір про закупівлю укладається відповідно до норм Цивільного та Господарського кодексів України (далі — ЦК України і ГК України) з урахуванням особливостей, визначених цим Законом...

Згідно з пунктом 17 Особливостей договір про закупівлю за результатами проведеної закупівлі згідно з пунктами 10 і 13 цих особливостей укладається відповідно до Цивільного і Господарського кодексів України з урахуванням положень статті 41 Закону, крім частин третьої - п'ятої, сьомої - дев'ятої статті 41 Закону, та цих особливостей.

У свою чергу, згідно зі статтею 509 ЦК України зобов'язанням є правовідношення, в якому одна сторона (боржник) зобов'язана вчинити на користь другої сторони (кредитора) певну дію (передати майно, виконати роботу, надати послугу, сплатити гроші тощо) або

утриматися від вчинення певної дії (негативне зобов'язання), а кредитор має право вимагати від боржника виконання його обов'язку.

При цьому статтею 638 ЦК України встановлено, що істотними умовами договору є умови про предмет договору, умови, що визначені законом як істотні або є необхідними для договорів даного виду, а також усі ті умови, щодо яких за заявою хоча б однієї зі сторін має бути досягнуто згоди.

Відповідно до частини третьої статті 180 ГК України при укладенні господарського договору сторони зобов'язані у будь-якому разі погодити предмет, ціну та строк дії договору.

Таким чином, **за результатом процедури закупівлі між замовником і учасником укладається договір про закупівлю, згідно з яким учасник зобов'язується передати товар, виконати роботу або надати послугу, а замовник оплатити надання послуг, виконання робіт або придбання товару».**

Також Мінекономіки інформує щодо можливості переможця (постачальника товарів, надавача послуг, виконавця робіт) укласти договір факторингу, а саме:

«Відповідно до статті 1077 ЦК України за договором факторингу (фінансування під відступлення права грошової вимоги) одна сторона (фактор) передає або зобов'язується передати грошові кошти в розпорядження другої сторони (клієнта) за плату (у будь-який передбачений договором спосіб), а клієнт відступає або зобов'язується відступити факторові своє право грошової вимоги до третьої особи (боржника).

Статтею 1082 ЦК України визначено, що боржник зобов'язаний здійснити платіж факторові за умови, що він одержав від клієнта або фактора письмове повідомлення про відступлення права грошової вимоги факторові і в цьому повідомленні визначена грошова вимога, яка підлягає виконанню, а також названий фактор, якому має бути здійснений платіж.

При цьому статтею 1080 ЦК України визначено недійсність заборони відступлення права грошової вимоги. Договір факторингу є дійсним незалежно від наявності домовленості між клієнтом та боржником про заборону відступлення права грошової вимоги або його обмеження. У цьому разі клієнт не звільняється від зобов'язань або відповідальності перед боржником у зв'язку із порушенням клієнтом умови про заборону або обмеження відступлення права грошової вимоги.

З огляду на це **учасник за необхідності може звернутися до фінансових установ (банків, фінансових компаній, що мають відповідну ліцензію) щодо отримання послуги факторингу.**

При цьому замовник у разі наявності договору факторингу між учасником та фактором

здійснює оплату за надані учасником послуги, виконані роботи або придбані товари безпосередньо **факторові**».

Щодо реєстрації зобов'язань розпорядником / одержувачем бюджетних коштів у разі наявності договору факторингу Мінекономіки роз'яснює наступне:

За інформацією, наданою Державною казначейською службою України листами від 01.10.2020 № 16-06-06/17279 та від 30.01.2023 № 15-06-06/1680, а також Міністерством фінансів України від 28.01.2021 № 24010-13-5/2582, зокрема, при реєстрації та оплаті бюджетних зобов'язань розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів за договорами про закупівлю, що передбачають використання механізму факторингу, слід враховувати наступне.

Відповідно до Порядку реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України (далі — Казначейство), затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 02.03.2012 № 309 (далі — Порядок), розпорядники бюджетних коштів **протягом 7 робочих днів з дати взяття бюджетного зобов'язання подають до відповідного органу Казначейства Реєстр бюджетних зобов'язань** розпорядників (одержувачів) бюджетних коштів за встановленою формою на паперових (у двох примірниках) та електронних носіях і оригінали документів або їх копії, засвідчені в установленому порядку, що підтверджують факт узяття бюджетного зобов'язання.

Розпорядники бюджетних коштів протягом 7 робочих днів з дати прийняття ними до виконання бюджетного фінансового зобов'язання, якщо інше не передбачено бюджетним зобов'язанням, подають до відповідного органу Казначейства Реєстр фінансових зобов'язань за формою згідно з додатком 2 на паперових (у двох примірниках) та електронних носіях, а також оригінали документів або їх копії, засвідчені в установленому порядку, що підтверджують факт узяття бюджетного зобов'язання та бюджетного фінансового зобов'язання.

У разі змін умов бюджетних зобов'язань (додаткові договори, розірвання договору тощо) розпорядник бюджетних коштів повинен протягом 7 робочих днів з дати їх виникнення подати до органів Казначейства Реєстр та / або Реєстр фінансових зобов'язань (далі — Реєстр) і відповідні підтвердні документи щодо уточнення реквізитів та показників таких зобов'язань.

У випадку письмового повідомлення фактором або виконавцем замовника (боржника за зобов'язанням) про факт укладення договору факторингу та надання підтверджуючих документів, замовник, який є розпорядником або одержувачем бюджетних коштів, повинен у 7-денний строк звернутись до Казначейства із повідомленням про заміну кредитора у зобов'язанні, надавши,

зокрема, Реєстр і відповідні підтвердні документи із уточненими реквізитами та показниками таких бюджетних зобов'язань щодо нового кредитора.

Враховуючи викладене, у разі здійснення розпорядником / одержувачем бюджетних коштів публічної закупівлі, учасники також за необхідності можуть звернутись до фінансових установ щодо отримання послуги факторингу.

Отже, договір факторингу може бути укладений постачальником / виконавцем за договором про закупівлю на будь-якому етапі дії договору про закупівлю послуг до проведення розрахунків за ним. При цьому при укладенні договору факторингу фактор набуває лише право на отримання від замовника коштів, натомість зобов'язання постачальника товару / надавача послуг / виконавця робіт, передбачені договором про закупівлю, залишаються незмінними.

Зобов'язання замовника (боржника) щодо оплати на користь фактора коштів за договором про закупівлю виникає на підставі отриманого повідомлення від постачальника / виконавця або фактора про укладення договору факторингу (стаття 1082 ЦК України), та підписаного сторонами документа, що підтверджує виконання постачальником товару / надавачем послуг виконавцем робіт своїх зобов'язань за договором про закупівлю...».

Окрім цього, Команда підтримки реформ Мінекономіки за результатами співпраці з Казначейством та Міністерством фінансів України розробила схему з описом можливого процесу застосування механізму факторингу під час оплати договорів про закупівлю (у тому числі розпорядником / одержувачем бюджетних коштів) та інструкцію, що додаються до листа [№ 3323-04/12604-06 від 23.03.2023](#).

Підсумуємо найважливіше:

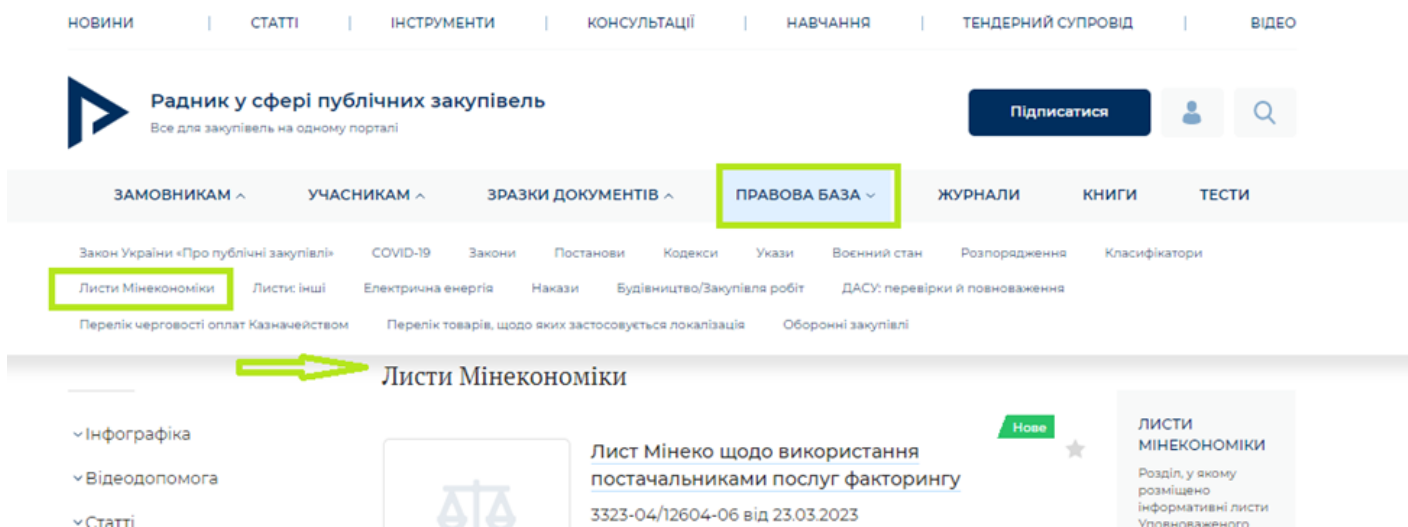
Посилаючись на статті 1077, 1082, 102 ЦК України, Мінекономіки доходить висновку, що учасник за необхідності може звернутися до фінансових установ (банків, фінансових компаній, що мають відповідну ліцензію) щодо отримання послуги факторингу, при цьому замовник у разі наявності договору факторингу між учасником та фактором здійснює оплату за надані учасником послуги, виконані роботи або придбані товари безпосередньо факторові.

Мінекономіки (за інформацією ДКСУ та Мінфіну) повідомляє, що у разі здійснення розпорядником / одержувачем бюджетних коштів публічної закупівлі, учасники за необхідності можуть звернутись до фінансових установ щодо отримання послуги факторингу. Договір факторингу може бути укладений постачальником / виконавцем за договором про закупівлю на будь-якому етапі дії договору про закупівлю послуг до проведення розрахунків за ним. Зобов'язання замовника (боржника) щодо оплати на користь фактора коштів за договором про закупівлю виникає на підставі отриманого повідомлення від постачальника / виконавця або фактора про укладення договору факторингу та підписаного сторонами документа, що підтверджує

виконання постачальником товару / надавачем послуг виконавцем робіт своїх зобов'язань за договором про закупівлю.

За нагоди використовуйте зразок [договору про закупівлю товару з урахуванням особливостей \(універсальний\)](#).

Як завжди, повний текст листа розміщено на порталі [RADNUK.COM.UA](#) в розділі «Правова база» - «[Листи Мінекономіки](#)»:

The screenshot shows the website interface. At the top, there is a navigation bar with links: НОВИНИ, СТАТТІ, ІНСТРУМЕНТИ, КОНСУЛЬТАЦІЇ, НАВЧАННЯ, ТЕНДЕРНИЙ СУПРОВІД, ВІДЕО. Below this is the website logo and name: Радник у сфері публічних закупівель. There is a 'Підписатися' button and a search icon. A main menu contains: ЗАМОВНИКАМ, УЧАСНИКАМ, ЗРАЗКИ ДОКУМЕНТІВ, ПРАВОВА БАЗА (highlighted with a green box), ЖУРНАЛИ, КНИГИ, ТЕСТИ. Under 'ПРАВОВА БАЗА', there are sub-categories: Закон України «Про публічні закупівлі», COVID-19, Закони, Постанови, Кодекси, Укази, Воєнний стан, Розпорядження, Класифікатори. A green box highlights 'Листи Мінекономіки' in the sub-menu. Below this, a green arrow points to the 'Листи Мінекономіки' section. On the left, there are links: Інфографіка, Відеодопомога, Статті. The main content area shows a card for 'Лист Мінеко щодо використання постачальниками послуг факторингу' with the number 3323-04/12604-06 and date 23.03.2023. A 'Нове' badge is next to it. On the right, there is a sidebar with 'ЛИСТИ МІНЕКОНОМІКИ' and a description: 'Розділ, у якому розміщено інформативні листи Уповноваженого'.